

Kärsämäki Pyhäjärvi 2022

Halmemäen tuulivoimapuiston sekä ulkoisten
sähkönsiirtolinjausten arkeologinen inventointi

H.-P. Schulz 30.11.2022

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIAPALVELU

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologisen inventoinnin Pohjois-Pohjanmaalla, Kärsämäen Halmemäen tuulivoimapuiston hankealueella. Alueen pinta-ala on noin 8307 ha ja sinne on suunniteltu enintään 68 tuulivoimalaa. Hankealue sijaitsee Kärsämäen keskustaaajamasta n. 10–22 km kaakkoon.

Inventoinnin piiriin kuuluivat myös ulkoiset sähkönsiirtolinjaukset hankealueelta suunnitellun Hautakankaan sähkönsiirtolinjaukselle asti. Linjausvaihtoehtoja on kolme > kaksi hankealueen lounaisosista suoraan etelään D ja D2), ja yksi hankealueen keskiosasta (C), Hiidenmäeltä Mesiäisnevan kautta Palokankaalle. Tässä käsiteltävien inventoitavien linjausvaihtoehtojen yhteispituus on n. 21 km. Työn tilaajat ovat Infinergies Finland Oy ja Ramboll Finland Oy. Maastotyön tekivät FM/MA Hans-Peter Schulz ja FM Stephan Schulz (Gis-sovellukset maastossa) 21.–24.8. ja 30.8.2022, yht. 8 henkilötyöpäivää.

Hankealueelta ei tunnettu ennestään muinaisjäännöksiä. Alle kilometrin etäisyydellä alueen ulkopuolelta tunnetaan 4 muinaisjäännöskohdetta – kivistinen raaka-aineen hankintapaikka Sarvikallio (1000000018), pyyntikuoppakohteet Kokkopuro itä (1000000214) sekä Kokkopuro 2 (1000026208), ja tervahauta Kokkopuro 3 (1000037648), joiden lisäksi mahdollinen muinaisjäänös, tervahauta Kokkopuro 4 (1000044846); kaikki ovat Kärsämäen puolella. Sähkönsiirtolinjausten varrelta ei myöskään tunnettu ennalta muinaisjäännöksiä, mutta niiden läheisyyteen (< 1 km etäisyydelle) on muinaisjäänösrekisteriin merkitty 2 kiinteää muinaisjäännöstä, Kiuruvedeltä rajamerkki Lahnavuori (1000024268) ja Pyhäjärveltä yksinäistalo Autio-Sirviö (1000038427); sekä 2 muuta kulttuuriperintökohdetta, savottakämpän jäänös Sarakangas (1000037703) ja hautapaikka Hautakumpu (1000038428), molemmat Pyhäjärvellä. Tunnetut muinaisjäänökset olivat kaikki niin kaukana inventointialueilta, ettei niitä tarkistettu.

Inventoinnissa hankealueelta kartoitettiin 22 uutta muinaisjäännöskohdetta, kaikki tervahautakohteita (joista kahdessa lisäksi tervapirtin jäänös ja yhdessä kaksi tervahautaa), kolme kulttuuriperintökohdetta (yksi talon jäänös alakohteineen, yksi pirtin pohja alakohteineen ja yksi 8–10 pystymiilun kohde) sekä kolme muuta kohdetta (yksi muistomerkki, yksi palotornin perustus ja yksi kämpän paikka). Ulkoisten voimansiirtolinjojen varrelta tarkastettiin yksi kohde, joka oli jo kirjattu raportissa Pyhäjärvi Uponen 2022 (sama tekijä).

Hankkeen toteutuksella voisi olla vaikutusta kohteisiin 1, 8, ja 14. Lähimmät suunnitellut kaapeloinnit ja uudet tielinjaukset (VE1) kulkisivat kohteen 1 luoteisen vallin yli. Kohteet 8 – 14 sijaitsevat nykyisten metsäteiden vieressä, ja niitä on otettava huomioon mahdollisessa tienparannuksessa ja maakaapeloinnissa.

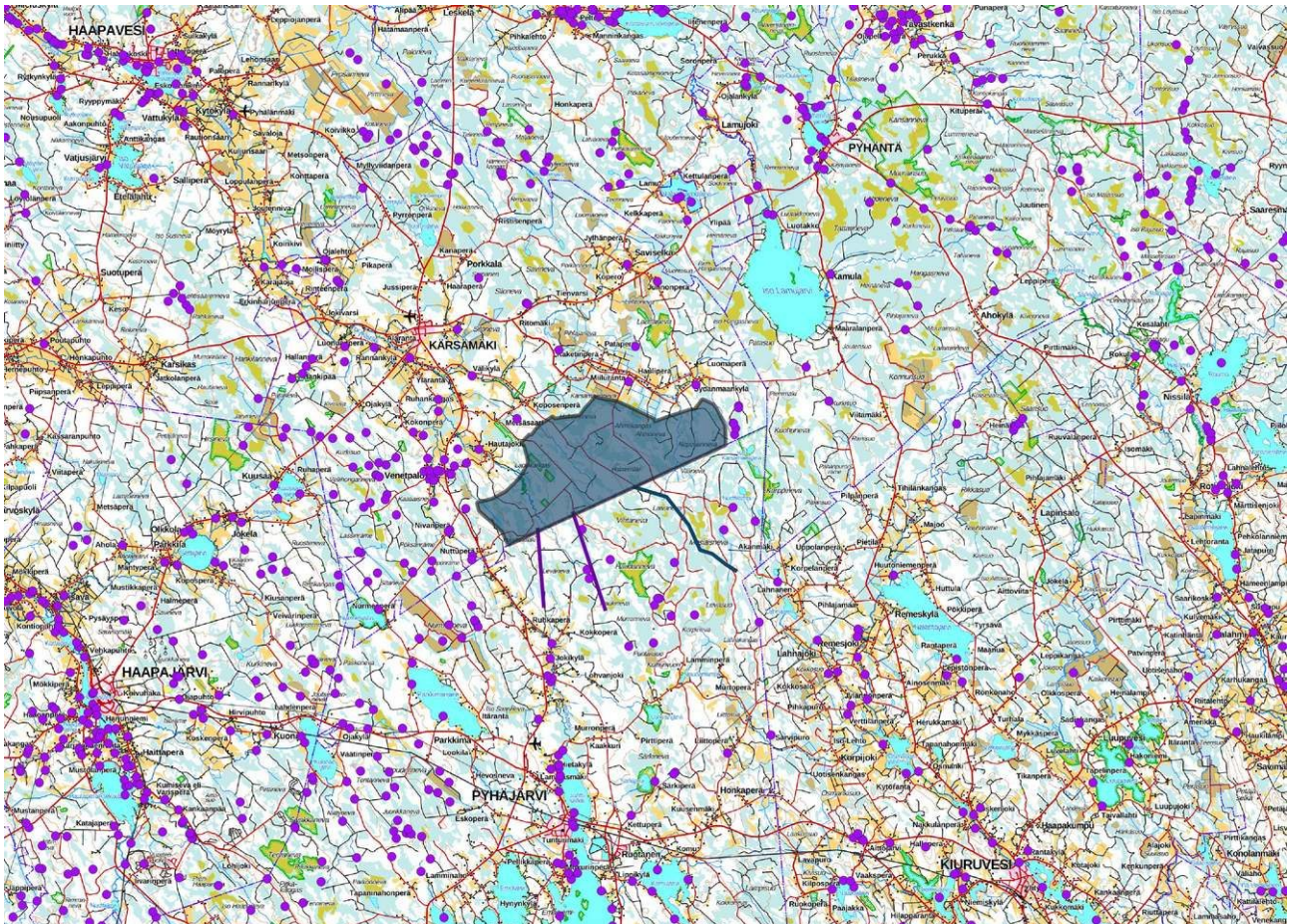
Sisällysluettelo

	S.
1. Perustiedot.....	3
2. Lähtökohdat ja menetelmät.....	4
2.1. Esiselvitys.....	4
2.2. Maastoinventointimenetelmä.....	4
3. Maisema, topografia ja geologia.....	7
3.1. Valokuvat ja maastokuvaukset.....	9
4. Alueen maankäytön historiaa	20
5. Tulokset.....	22
Yleiskartta kohteet.....	23
6. Kohdehakemisto.....	24
7. Kohdekuvaukset.....	25
7. Aineistoluettelo.....	48

1. Perustiedot

Inventointialue:	Kärsämäki Halmemäen tuulivoimapuisto, pinta-ala n. 8307 ha ja enintään 68 tuulivoimalaa; lisäksi ulkoiset sähkönsiirtolinjaukset hankealueelta Hautakankaan tuulivoimapuiston sähkönsiirtolinjauksille, yhteispituus n. 21 km
Tilajaat:	Infinergies Finland Oy ja Ramboll Finland Oy
Hankeomistaja:	Infinergies Finland Oy
Inventoinnin laji:	osainventointi
Kenttätyöaika:	21.–24.8. ja 30.8.2022, yht. 8 henkilötyöpäivää
Karttanumerot:	TM35-lehtijako, Q4323R, Q4324R, , Q4341L, Q4342L vanha yleislehtijako, 3322 08, 09, 10,; 3324 01, 02, 03
Korkeus:	n. 115–180 m mpy
Koordinaattijärjestelmä:	ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto
Kopio raportista:	Museoviraston arkisto, Pohjois-Pohjanmaan museo (digitaalinen kopio)
Aiemmat löydöt:	-
Inventointilöydöt:	-
Aiemmat tutkimukset:	Mika Sarkkinen inventointi 1995 (Kärsämäki) Mika Sarkkinen inventointi 1995 (Pyhäjärvi) Mika Sarkkinen inventointi 2001 (Pyhäjärvi (O.I) 2001) Hans-Peter Schulz; MH/KMO inventointi 2013 Kärsämäki, Pyhäjärvi H-P. Schulz ja J. Itäpalo inventointi 2020 Pyhäjärvi Hautakankaan tuulivoimapuiston

Kartta 1. Hankealue merkitty vaaleansinisenä, ulkoiset sähkönsiirtolinjaukset D2 ja D violetina ja C sinisenä viivana. Muinaisjäännösrekisteriin tallennetut kohteet violetteina pisteinä. Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1:250 000, 11/2022.

2. Lähtökohdat ja menetelmät

Kärsämäen kaakkoisosaan Pyhäjärven rajalle on suunnitteilla Halmemäen tuulivoimapuisto, jonka pinta-ala on noin 8307 ha ja sinne on suunniteltu enintään 68 tuulivoimalaa. Hankealue sijaitsee Kärsämäen keskustaaajamasta n. 10–22 km kakkoon. Lisäksi on suunnitteilla ulkoisia sähkönsiirtolinjauksia hankealueelta Hautakankaan tuulivoimapuiston sähkönsiirtolinjauksille asti. Linjausvaihtoehtoja on kolme – kaksi hankealueen lounaisosista suoraan etelään, ja yksi hankealueen keskiosasta, kiertäen Vihtanevan, Haudannevan ja Leväsuon idän ja etelän kautta, liittyen Hautakankaan linjausvaihtoehtoihin Kulhunvuoren pohjoispuolella. Tässä käsiteltyjen inventoitavien linjausvaihtoehtojen yhteispituus on n. 21 km

Hankealueelta ei tunnettu ennestään muinaisjäänöksiä. Alle kilometrin etäisyydellä alueen ulkopuolelta tunnetaan 4 muinaisjäänöskohdetta – kiviakautinen raaka-aineen hankintapaikka Sarvikallio (1000000018), pyyntikuoppakohteet Kokkopuro itä (1000000214) sekä Kokkopuro 2 (1000026208), ja tervahauta Kokkopuro 3 (1000037648), joiden lisäksi mahdollinen muinaisjäänös, tervahauta Kokkopuro 4 (1000044846); kaikki ovat Kärsämäen puolella. Sähkönsiirtolinjausten varrelta ei myöskään tunnettu ennalta muinaisjäänöksiä, mutta niiden läheisyyteen (< 1 km etäisyydelle) on muinaisjäänösrekisteriin merkitty 2 kiinteää muinaisjäänöstä, Kiuruvedeltä rajamerkki Lahnavuori (1000024268) ja Pyhäjärveltä yksinäistalo Autio-Sirviö (1000038427); sekä 2 muuta kulttuuriperintökohdetta, savottakämpän jäänös Sarakangas (1000037703) ja hautapaikka Hautakumpu (1000038428), molemmat Pyhäjärvellä.

2.1. Esiselvitys

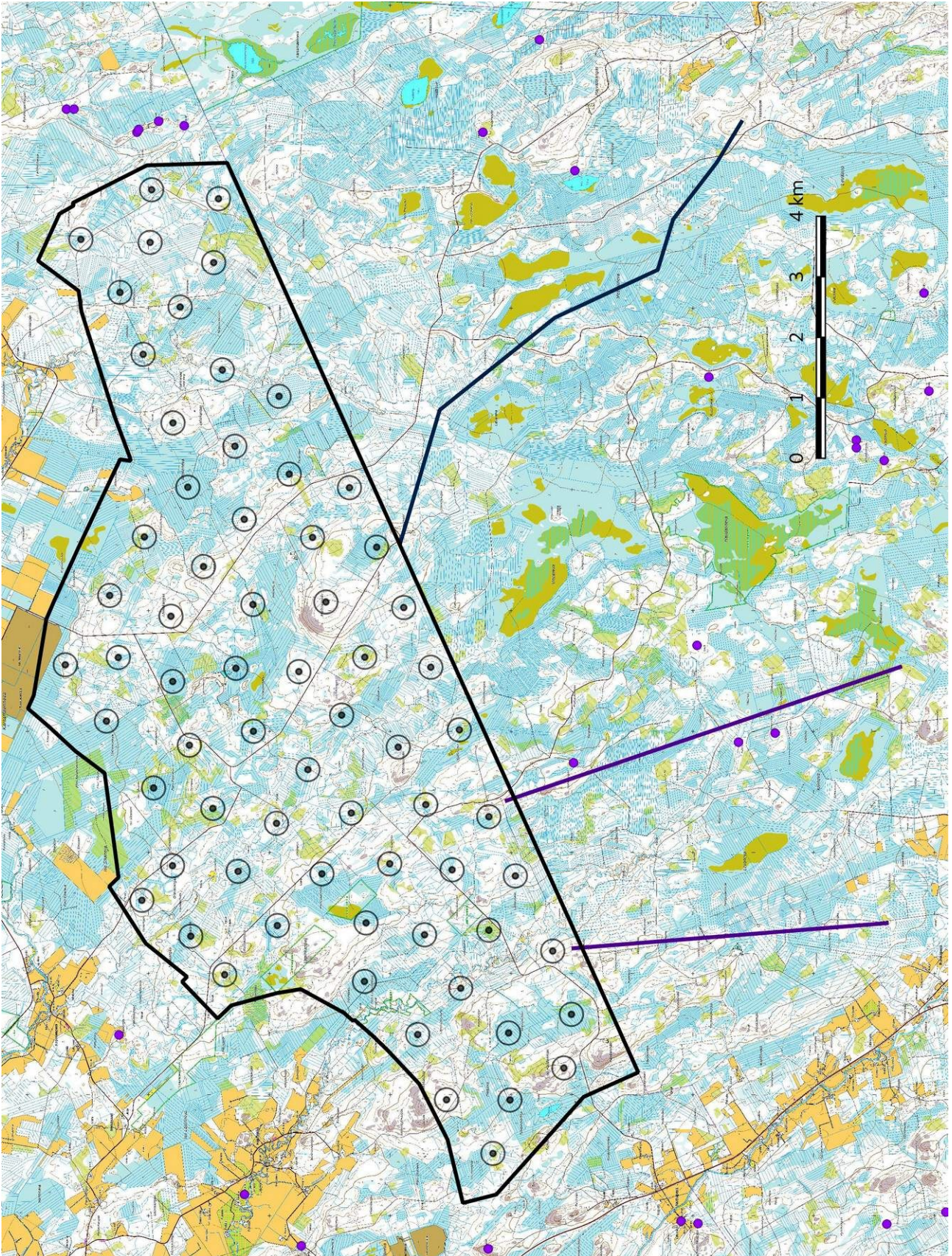
Arkeologisen potentiaalin arviointi perustuu eri aineistoihin, joiden avulla asemoitiin nykyiselle karttapohjalle tunnetut ja mahdolliset uudet muinaisjäänökset sekä muut ihmisen aikaansaamat pois käytöstä jääneet rakenteet ja niiden sijainnille potentiaalisia maaston kohtia.

Keskeisiä aineistoja ovat GTK:n kallio- ja maaperäkartat, Maanmittauslaitoksen ortoilmakuvat, korkeusmalli sekä laserkeilausaineisto ja Museoviraston arkeologisista kohteista ylläpitämä digitaalinen tietokanta. Kirjallisuuden ja vanhimman karttamateriaalin avulla on pyritty selvittämään alueella sijaitsevat pois käytöstä jääneet yli 100 vuotta vanhat asutus- ja elinkeinohistorialliset kohteet. Vanhin aluetta kuvaava tarkempi karttamateriaali ovat pitäjänkartat 1800-luvun puolivälistä ja pelto-/niittykarttoitus vuosilta 1835-37 (*F7:2/1-12 Kärsämäki; Med flera Karta över en del hemmans åker och äng 1835-1837*). Vanhimmat peruskartat ovat vuodelta 1963, niiden avulla on arvioitu lähihistoriassa tapahtuneita maankäytön vaikutuksia mahdollisiin alueella sijaitseviin arkeologisiin kohteisiin.

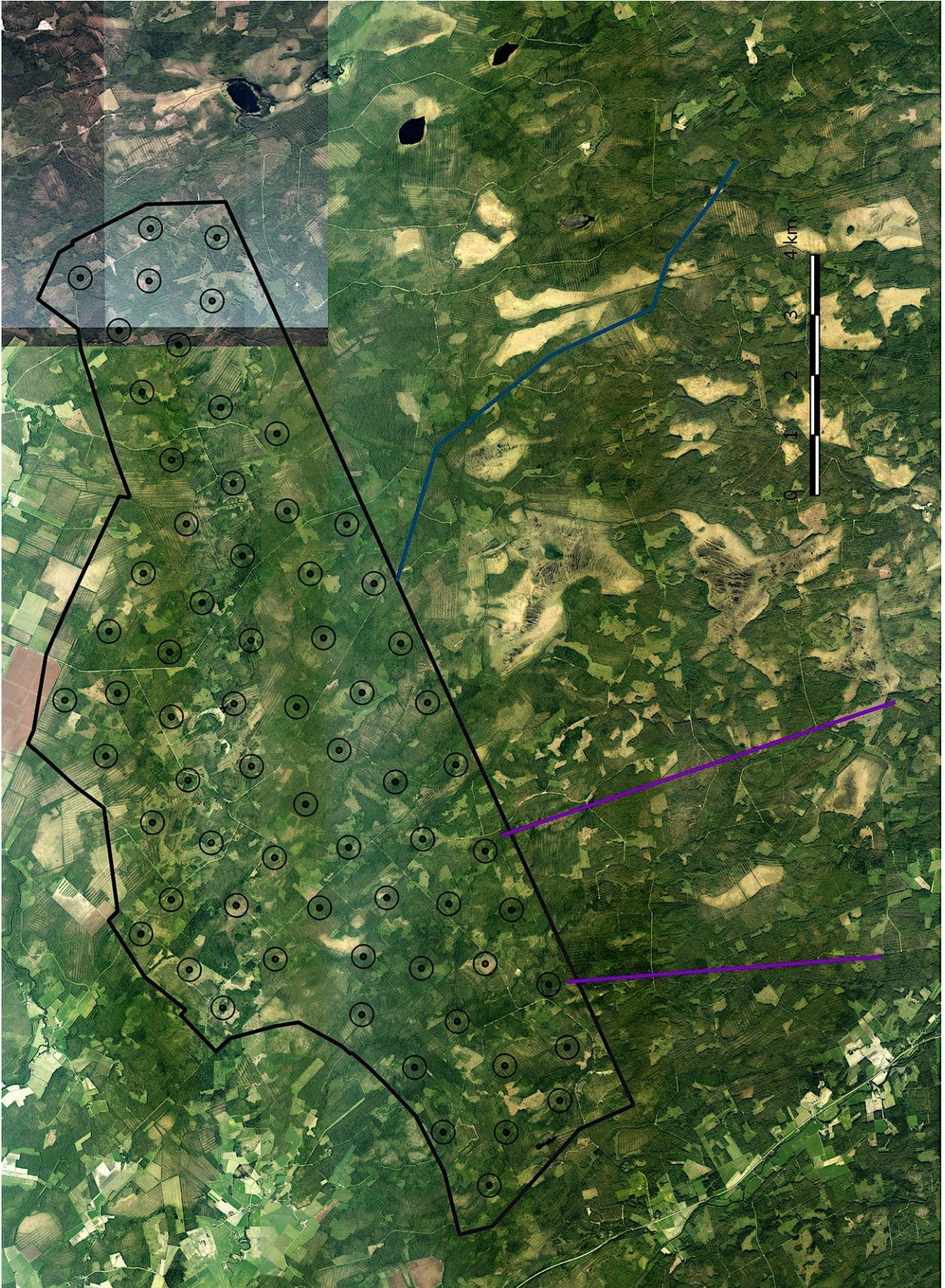
2.2. Maastoinventointimenetelmät

Tuulivoimapuiston hankealueella tarkastettiin voimalapaikat 200-300 m säteillä, lukuun ottamatta alueita, joissa pintakerros on turvetta. Lisäksi tarkastettiin kaikki kuivat kankaat. Nykyiset tielinjaukset ja jotkut talvitiet tarkastettiin 30 m säteellä. Maaperästä johtuen alue tarkastettiin pääosin pintahavainnoimalla, jotkut kohteet kairattiin. Koepistoja tehtiin kolmella alueella Haudanmäen ja Ison Haudanmäen alarinteillä sekä Haudanjoen yläjuoksun hiekkatasanteella. Laajaan avohakkuun tehty maanmuokkaus mahdollisti mineraalimaapinnan tarkastuksen isolla alueella. Märät tasaiset rämeet ja suot jätettiin useimmiten tarkemmin katsomatta niiden vähäisen muinaisjäänöspotentiaalin vuoksi. Arkeologiset kulttuuriperintökohteet dokumentoitiin ja valokuvattiin, ja näistä kirjattiin pintahavaintoja.

Inventoidut alueet kartalla 5 sivulla 9.

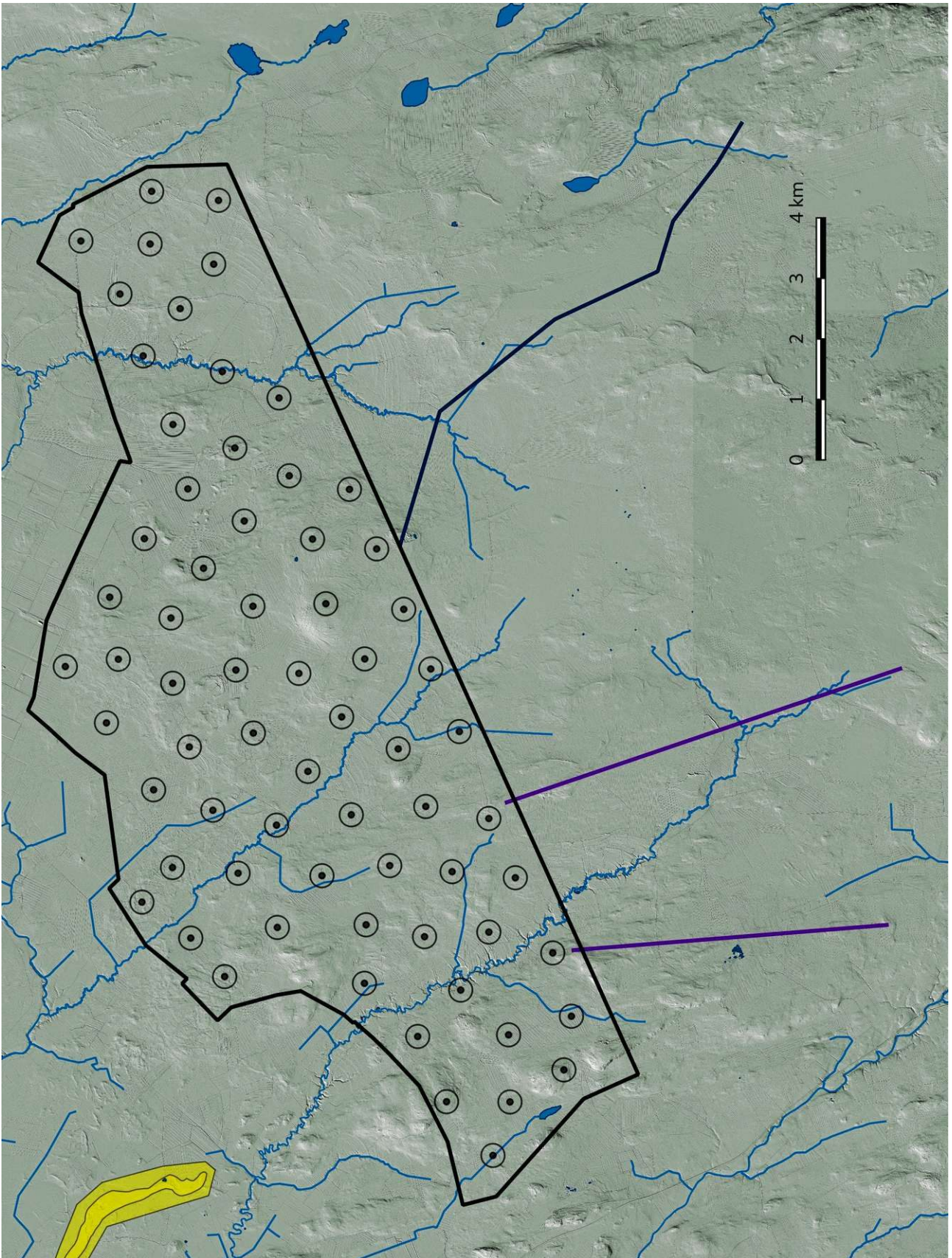
Kartta 2. Hankealue rajattu mustalla viivalla, voimalapaikat mustana ympyränä, ulkoiset sähkönsiirtolinjaukset D2 ja D violettina ja C sinisenä viivana. Muinaisjäännösrekisteriin tallennetut kohteet violetteina pisteinä. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.

Kartta 3. Ortokuva. Hankealue rajattu mustalla viivalla, voimalapaikat mustana ympyränä, ulkoiset sähkösiirtolinjaukset D2 ja D violetina ja C sinisenä viivana. Muinaisjäänösrekisteriin tallennetut kiinteät muinaisjäänökset violetteina pisteinä. maanmittauslaitoksen ortokuvat 11/2022. >wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

3. Maisema, topografia ja geologia

Kartta 4. Lidar-aineistoon perustuva korkokuva 2 m DEM. Hankealue rajattu mustalla viivalla, voimalapaikat mustana ympyränä, ulkoiset sähkönsiirtolinjaukset D2 ja D violetina ja C sinisenä viivana. Harjut keltaisina. Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineisto, karttapohja 1:20 000, 11/2022.

Hankealue sijaitsee Suomenselän pohjoispäässä korkeusvyöhykkeellä 120 – 180 m mpy Pyhäjokilaakson koillispuolella. Vesistöjä on vähän, pienen Tulilammen lisäksi on muutama Kärsämäenjoen sivujoki: Hautajoki, Jänisoja ja Sydänoja.

Alueella on kaksi korkeaa jyrkkäseinistä kalliomäkeä; jotka , jotka kohoavat 30 – 50 m ympäristöstään: Halmemäki ja Haudanmäki (+ Iso Haudanmäki). Muutoin hankealue on melko tasaista, laajalti soistunutta pohjamoreenia – korkeuserot ovat alle 3 m / 100 m. Ainoa laajempi jääkauden muodostelma on noin 6 km pitkä harjujakso hankealueen luoteispuolella. Mannerjäätikön vetäytymisen jälkeen seutu oli muinaisen Ancyliusjärven peittämä, ja maa nousi vedestä noin 9700–8200 vuotta sitten. Tasaisen korkeusprofiilin takia alueelle ei ole syntynyt laajoja muinaisrantamuodostelmia.

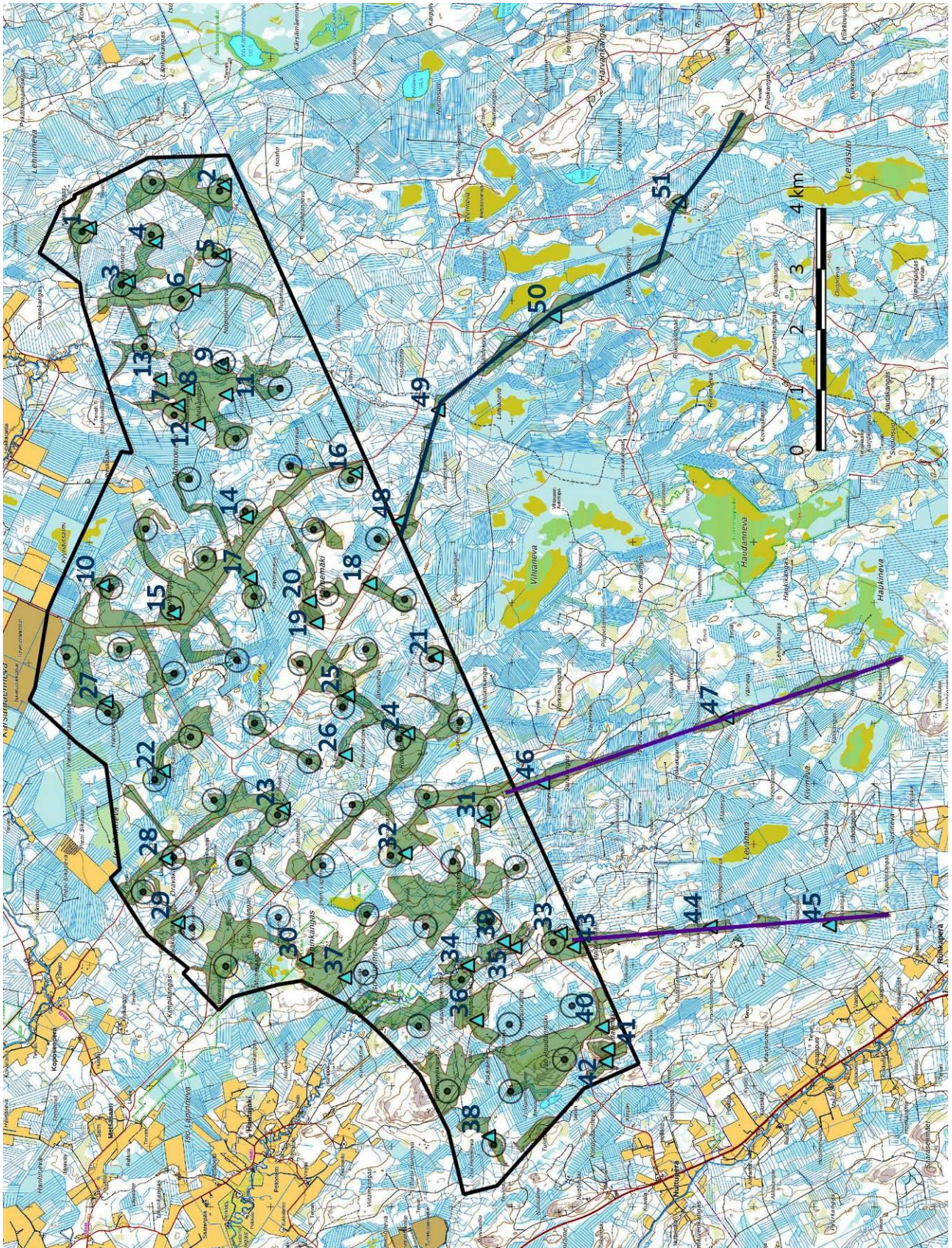
Alue on pääosin metsätaloukskäytössä ja suurin osa metsätalousalueesta on ojitettua rämettä.

Kuva Jänisojasta lähellä hankealueen pohjoisraja. Rehevää jokivarsikasvillisuutta.

3.1. Valokuvat ja maastokuvaukset

Kartta 5. Inventoidut alueet vaaleanvihreänä, kuvauspisteet 1–51 turkooseina kolmioina. Muut karttaselytykset ks. kartta 2 sivulla 4. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.

Kuva 1. Voimalapaikka 67, pohjoiseen..

Kuva 2. Voimalapaikka 57. itään

Kuva 3. Voimalapaikka 66, luoteeseen.

Kuva 4. Voimalapaikka 58, koilliseen.

Kuva 5. Talvitie voimapaikslle 56, pohjoiseen.

Kuva 6. Metsätie Pitkänkankaan kohdalla, etelään.

Kuva 7. Voimalapaikka 60, länteen

Kuva 8. Lehtikankaan talo ja pihapiiri, lounaaseen.

Kuva 9. Voimalapaikka 61, kaakkoon.

Kuva 10.. Vanha pihatie, etelään. Taustalla vasemmalla voimalapaikka 34.

Kuva 11. Hankealueen koillisosa. Dronekuva etelään, korkeus 105 m.

Kuva 12. Lehtikangas talo ja piha sekä vahoja peltoalueita. Dronekuva länteen, korkeus 95 m.

Kuva 13. Hankealueen keskiosa. Dronekuva, länteen, korkeus 100 m..

Kuva 14. Voimalapaikka 27 kuvattu itään.

Kuva 15. Voimalapaikka 31, itään.

Kuva 16. Voimalapaikka 26 luoteeseen.

Kuva 17. Tie voimalapaikalle 21, itään

Kuva 18. Kunnostettu liiteri Halmemäen eteläpuolella.

Kuva 19. Halmemäen kalliainen luoteisrinne.

Kuva 20. Kalliota Halmemäen pohjoisrinteellä

Kuva 21. Mahdollinen pakettipelto vp 23 kaakkoispuolella.

Kuva 22. Voimalapaikka 42 kuvattu luoteeseen.

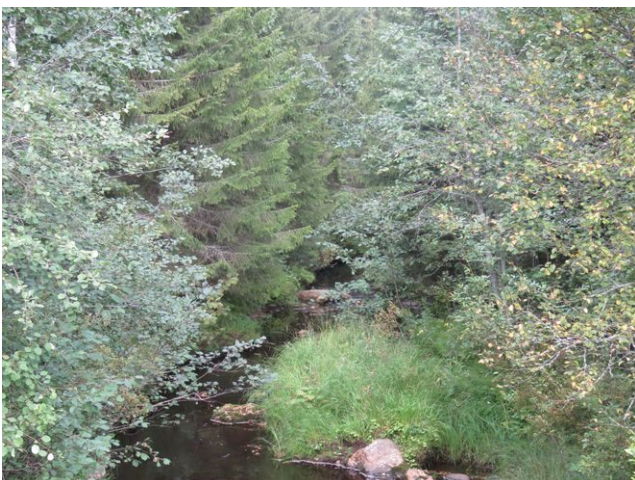
Kuva 23. Jänisoja Jänislehdon kohdalla, pohjoiseen.

Kuva 24. Voimalapaikka 13, luoteeseen.

Kuva 25. Jäniskankaan pieni hiekkatasanne vp 54 kaakkoispuolella

Kuva 26. Jänisoja Pienen Jänisnevan kohdalla.

Kuva 27. Metsikkö vp 18 itäpuolella.

Kuva 28. Laavu vp 38 pohjoispuolella.

Kuva 29. Majakangas, rehevähköä sekametsää.

Kuva 30. Lapinkankaan kallioaluetta, etelään.

Kuva 31. Voimalapaikka 9 , itään.

Kuva 32. Voimalapaikka 8 luoteeseen.

Kuva 33. Uposenkallion itäinen alarinne.

Kuva 34. Hautajoki Loukunnevan kohdalla, etelään.

Kuva 35. Hautajoki metsätien kohdalla , pohjoiseen

Kuva 36. Hosinmäen laaja avohakkuualue, taustalla kallioita

Kuva 37. Rakennuksia Honkasalon kohdalla.

Kuva 38. Voimalapaikka 46 lounaaseen.

Kuva 39. Kota Hautajoen varrella.

Kuva 40. Haudanmäen vanha louhosalue.

Kuva 41. Haudanmäen länsirinteen kallioaluetta,

Kuva 42. Hiekkakuoppa Haudanmäen länsirinteen alapuolella.

Ulkoinen sähkönsiirto, linjaus D2

Kuva 43. Linjan pohjoinen pää Uposenkallilla.

Kuva 44. Linjaus Isonkivenkankaalla, etelään.

Kuva 45. Linjaus Pyörkankaalla, kaakkoon.

Ulkoinen sähkönsiirto, linjaus D

Kuva 46. Sarakankaan kallioaluetta etelään.

Kuva 47. Linjaus Autio-Sirviön itäpuolella.

Ulkoinen sähkönsiirto, linjaus

Kuva 48. Hiidenmäen kallioaluetta linjauksen itäpuolella.

Kuva 49. Linjaus Sydänojan kohdalla, länteen.

Kuva 50. Linjaus Mesiäisnevan kohdalla.

Kuva 51. Linjaus Palokankaan luoteispuolella.

4. Alueen maankäytön historiaa

Esihistoriallinen aika

Alue nousi merestä noin 9800–8000 vuotta sitten. Esihistoriallinen asutus on keskittynyt Pyhäjoen varteen hankealueesta noin 2 – 5 km länteen. Hankealue ja voimalinjojen lähialue ei maaperänsä ja topografiansa puolesta ole ollut otollista esihistorialle asutukselle. Toki seudulla on kuitenkin voitu liikkua esihistoriallisen jakson aikana.

Historiallinen aika

Varhaisin pysyvä maatalousasutus syntyi ilmeisesti 1500-luvun puolessavälissä Kärämänsuuhun (Kärämäenjokisuu) nykyisestä keskustaa-ajamasta noin 2 km etelään. Vuonna 1546 mainitaan isäntänä Antti Paavonpoika, Kärämä mainitaan kylännimenä vuonna 1595, silloin alue kuului Pyhäjoen suuripitäjään¹. 1600-luvun puoliväliin mennessä talojen määrä oli kasvanut 19 taloon.

1800-luvun puoliväliin pitäjänkarttoihin on merkitty useita taloja Hautajoen kylään ja Sydänmaan kylään, jotka sijaitsivat hankealueelta 1 – 2 km pohjoiseen Kärämäenjoen varressa. Hankealueen sisäpuolelle on merkitty talo Majakankaalle Jänisojan varrella (Kohde 16, Majakangas 2), sen lisäksi löytyi pirtin jäännös Hautajoen yläjuoksulla (Kohde 22 Hautajoki 1), joka ei ole merkitty karttoihin, sen ikä on siten epäselvä.

Runsas tervahaudat ja miilut ovat merkkeinä metsien intensiivisestä käytöstä. Mahdollisesti alueen hiilenpolttoon viittaa myös nimi Miiluranta (Kärämäenjoen etelärannalla Hautajoen ja Sydänmaan kylien välissä).

1 Asta Kemi, Kärämäki kylä keskellä suomea 2004.

Kartta 6. Hankealue, ote 1800-luvun puolivälin pitäjänkartasta Kärsämäki 3322 08,09,11, 12 yhdistetty

5. Tulokset

Hankealueelta ei tunnettu ennestään muinaisjäännöksiä. Alle kilometrin etäisyydellä alueen ulkopuolelta tunnetaan 4 muinaisjäännöskohdetta – kivikautinen raaka-aineen hankintapaikka Sarvikallio (1000000018), pyyntikuoppakohteet Kokkopuro itä (1000000214) sekä Kokkopuro 2 (1000026208), ja tervahauta Kokkopuro 3 (1000037648), joiden lisäksi mahdollinen muinaisjäännös, tervahauta Kokkopuro 4 (1000044846); kaikki ovat Kärsämäen puolella. Sähkönsiirtolinjausten varrelta ei myöskään tunnettu ennalta muinaisjäännöksiä, mutta niiden läheisyyteen (< 1 km etäisyydelle) on muinaisjäännösrekisteriin merkitty 2 kiinteää muinaisjäännöstä, Kiuruvedeltä rajamerkki Lahnavuori (1000024268) ja Pyhäjärveltä yksinäistalo Autio-Sirviö (1000038427); sekä 2 muuta kulttuuriperintökohdetta, savottakämpän jäännös Sarakangas (1000037703) ja hautapaikka Hautakumpu (1000038428), molemmat Pyhäjärvellä. Tunnetut muinaisjäännökset olivat kaikki niin kaukana inventointialueilta, ettei niitä tarkistettu.

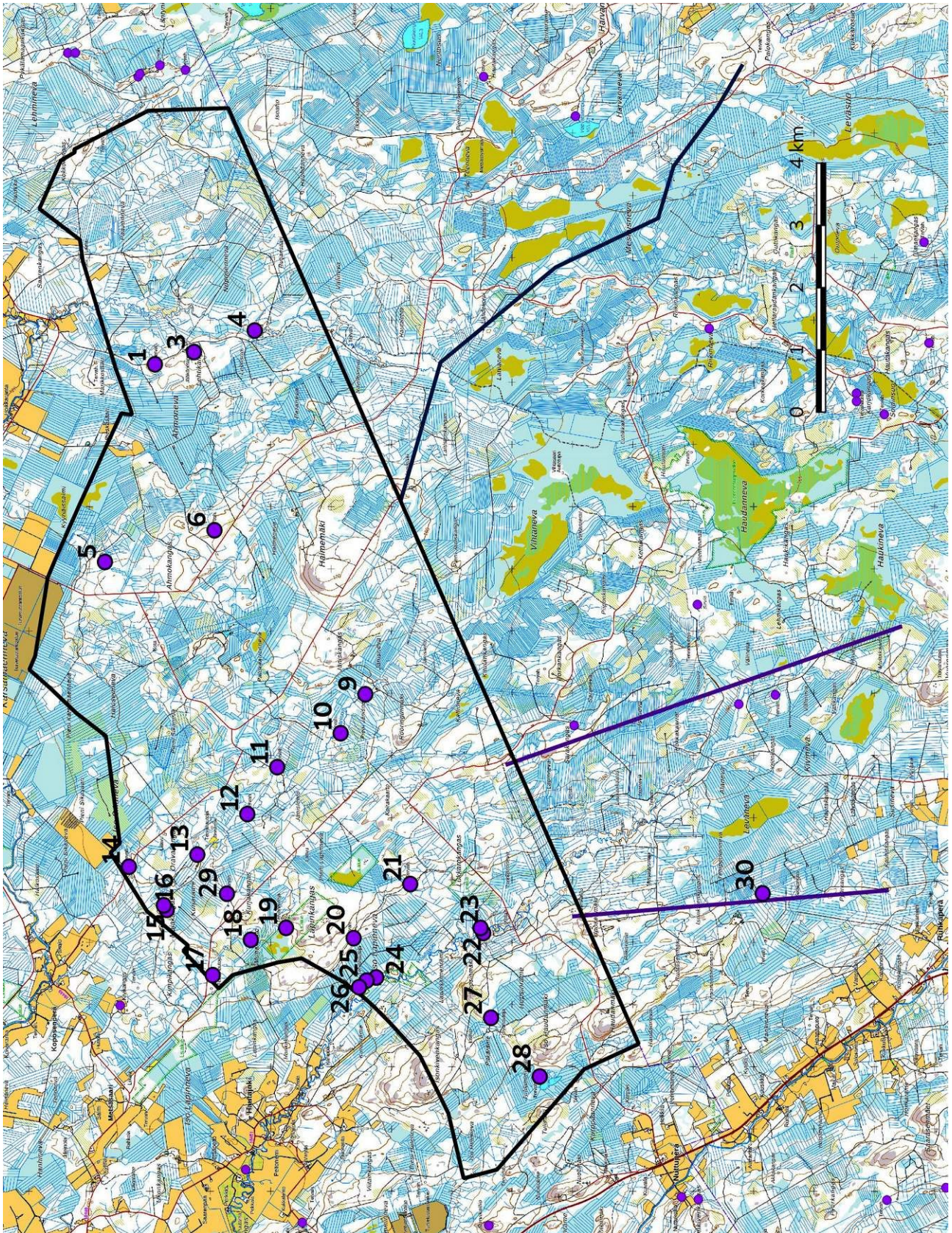
Inventoinnissa hankealueelta kartoitettiin 22 uutta muinaisjäännöskohdetta, kaikki tervahautakohteita (joista kahdessa lisäksi tervapirtin jäännös ja yhdessä kaksi tervahautaa), kolme kulttuuriperintökohdetta (yksi talon jäännös alakohteineen, yksi pirtin pohja alakohteineen ja yksi 8–10 pystymiilun kohde) sekä kolme muuta kohdetta (yksi muistomerkki, yksi palotornin perustus ja yksi kämpän paikka). Ulkoisten voimansiirtolinjojen varrelta tarkastettiin yksi kohde, joka oli jo kirjattu raportissa Pyhäjärvi Uponen 2022 /sama tekijä)

Hankkeen toteutuksella voisi olla vaikutusta kohteisiin 1, 8, ja 14. Lähimmät suunnitellut kaapeloinnit ja uudet tielinjaukset (VE1) kulkisivat kohteen 1 luoteisen vallin yli. Kohteet 8 – 14 sijaitsevat nykyisten metsäteiden vieressä, ja niitä on otettava huomioon mahdollisessa tienparannuksessa ja maakaapeloinnissa.

Lestijärvellä, 30.11.2022

Hans - Peter Schulz

Hans-Peter Schulz

Kartta 7. Hankealueen kohteet 1–30 violetteinä pisteinä. Hankealue rajattu mustalla viivalla, ulkoiset sähkönsiirtolinjaukset D2 ja D violetina ja C sinisenä viivana. Muinaisjäännösrekisteriin tallennetut kohteet violetteinä pisteinä. Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1:50 000, 11/2022.

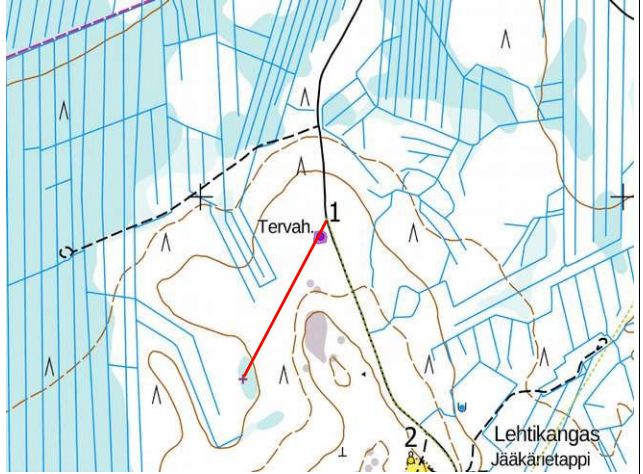
6. Kohdehakemisto

Kohde	sivu	tyyppi/ tyypin tarkenne	ajoitus	lkm	status
Kärsämäki, Halmemäen tvp					
1. Lehtikangas 1	25	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
2. Lehtikangas 2	26	Taide, muistomerkit / muistomerkki	2000-luku		M
3. Lehtikangas 3	27	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
4. Sydänoja	27	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta, tervapirtti	uusi aika	2	U
5. Kyyryäisniemi	29	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
6. Ahmokangas	29	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
7. Halmemäki	30	Työ- ja valmistuspaikat / palotornin perustus	1900-luku		M
8. Jäniskangas	30	Asuinpaikat / kämpän paikka	1900-luku		M
9. Jänisoja 1	31	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
10. Jänisoja 2	31	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
11. Jänisoja 3	32	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
12. Jänisoja 4	32	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
13. Jänisoja 5	33	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
14. Ojakangas	33	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
15. Majakangas 1	34	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
16. Majakangas 2	34	Asuinpaikat / talon jäännös	uusi aika	6	KP
17. Kurjakangas luode	36	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta, tervapirtin kiuas	uusi aika	2	U
18. Kurjakangas	37	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
19. Lapinkangas	38	Työ- ja valmistuspaikat / 2 x tervahauta	uusi aika	2	U
20. Lapinkangas etelä	39	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
21. Lukkarokangas	39	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
22. Hautajoki 1	40	Asuinpaikat / pirtin pohja, 2 x kellari	uusi aika	3	KP
23. Hautajoki 2	42	Työ- ja valmistuspaikat / 10 x hiilimiilu	uusi aika	10	KP
24. Hautajoki 3	44	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
25. Hautajoki 4	44	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
26. Hautajoki 5	45	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
27. Ketunmullikko	45	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
28. Tulilampi	46	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
29. Kurjakangas 2 (Kohde 9 raportti Pyhäjärvi Uponen 2022)	46	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U
Pyhäjärvi, ulkoisen sähkösiirron linjaus D 2					
30. Susikangas pohjoinen	47	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	uusi aika		U

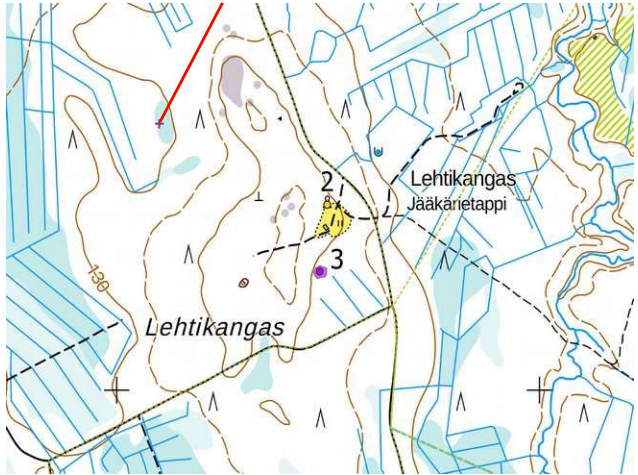
Taulukko. Status: U uusi muinaisjäännöskohde, KP muu kulttuuriperintökohde, M muu kohde

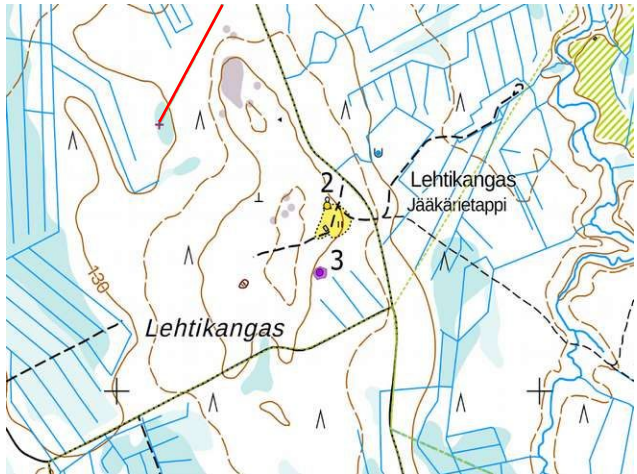
7. Kohdekuvaukset

1. Lehtikangas 1		
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäänös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Kuvaus
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Tervahauta sijaitsee runsaat 10 m länteen metsätiestä Lehtikankaan pohjoisosissa. Tervahaudan halkaisija on n. 15 m, kuopan halkaisija n. 6 m ja syvyys n. 0,6 m. Sen halssi suuntautuu koilliseen ja on sortunut. Ympäristössä kasvaa eri-ikäistä, havupuuvoittoista puustoa.
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7088912 I: 456284 Z: 132	
Paikkatietoselitte	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar- aineiston avulla	
Kohde 1. Tervahauta kuvattu etelään.		Kohde 1. Violetti katkoviiva merkitsee hankealueen rajaa, punainen viiva suunniteltua tielinjausta sekä sisäistä sähkönsiirtoa ja vihreä pisteviiva sisäistä sähkönsiirtoa. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Hankkeella voisi olla vaikutusta kohteeseen – Lähimmät suunnitellut kaapeloinnit ja uudet tielinjaukset (VE1) kulkisivat tervahaudan luoteisen vallin yli. Niitä ei ole mitenkään mahdollista toteuttaa suunnitellulla tavalla vahingoittamatta kohdetta.

2. Lehtikangas 2 [muu kohde]		
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Muu kohde Taide, muistomerkit / muistomerkki	Kuvaus
Ajoitus / ajoitustarkenne	Moderni / 2000-luku	Jääkärietappialon 1915-17 muistomerkki. Wikipedia-artikkelin "Luettelo Kärsämäen julkisista taideteoksista ja muistomerkeistä" (>> https://fi.wikipedia.org/wiki/Luettelo_Kärsämäen_julkisista_taideteoksista_ja_muistomerkeistä) mukaan se olisi paljastettu vuonna 2005, mutta tälle tiedolle ei ole löytynyt lähdettä.
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7088414 I: 456498 Z: 135	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus	Muistomerkki sijaitsee jäljellä olevan pihapiirin pohjoisosassa. Pihapiirissä on säilynyt yksi rakennus (joka Maanmittauslaitoksen historiallisten ilmakuvien perusteella on rakennettu joskus vuosien 1953 ja 1990 välillä) sekä joitakin muiden rakennusten jäänteitä – näistä osa vaikuttaa rakennetun ennen vuotta 1953.
Muistokivi kuvattu koilliseen.		Kohteet 2 ja 3. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähimmät suunnitellut kaapeloinnit kulkisivat n. 65 m päästä, mutta olemassa olevaa tielinjausta pitkin.

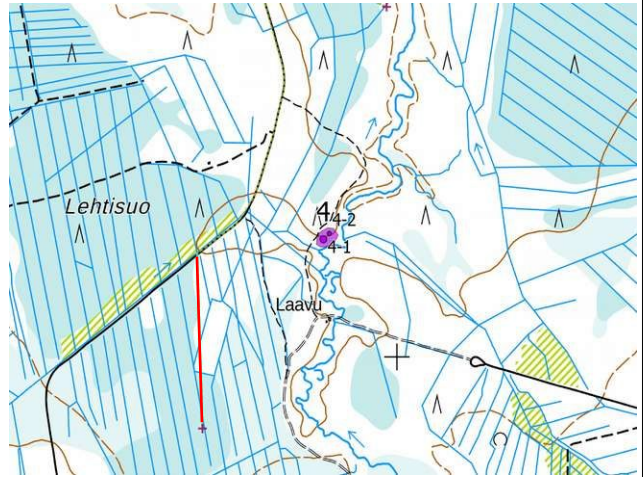

3. Lehtikangas 3			
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Kuvaus	
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Tervahauta sijaitsee n. 130 m kohteesta 2 ja n. 80 m Lehtikankaan talon säilyneestä rakennuksesta etelään, pihapiiristä etelään johtavan entisen polun länsipuolella. Sen halkaisija on n. 16 m, kuopan halkaisija n. 6 m ja syvyys n. 0,8 m. Tervahaudan halssi suuntautuu itäkoilliseen ja on sortunut. Sen halssi suuntautuu koilliseen ja on sortunut. Ympäristö on rehevää, vaihtelevaa ikäistä kuusivoittoista metsää, tervahaudan länsipuolelta alkaa avohakkuun jäljiltä kasvava taimikko.	
taimikkoa. Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7088265 I: 456480 Z: 135		
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla		
Kohde 3. Tervahauta kuvattu länteen.		Kohteet 2 ja 3. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.	
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähimmät suunnitellut kaapeloinnit kulkevat n. 140 m päässä.	

4. Sydänoja			
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta, tervapirtti	Kuvaus	
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Lehtisuosta runsaat 200 m itään, Sydänojan vanhalla rantatörmällä sijaitsevat tervahauta ja siitä n. 10 m koilliseen rakennuksen jäännökset. Sijainnin perusteella voisi olettaa olevan kyseessä tervapirtin ja sen kiukaan, joskin rakennus vaikutti sellaiseksi melko suurelta. Kohteen ympäristössä 50 m kaistaleella Sydänojasta luoteeseen kasvaa hieman vanhempaa kuusivoittoista metsää. Heti vanhan rantatörmän alapuolella, nykyisen uoman lähistöllä on matalaa kuopannetta (halkaisija n. 2 m, syvyys n. 30 cm) ja niitä yhdistävä lyhyt ojomainen kaivanto. Näistä ei kuitenkaan voitu varmuudella päätellä, ovatko ne ihmisen tekemiä.	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7087261 I: 456826 Z: 130		
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla		
Tunnus	Tyyppi / tarkenne	Kuvaus	Koordinaatit
4-1	Tervahauta	Tervahaudan läpimitta on n. 16 m, kuopan n. 7 m, ja sortunut halssi suuntautuu etelään.	P: 7087261 I: 456826 Z: 130
4-2	Tervapirtin (?) jäännös	Rakennuksen jäännös koostuu n. 8 m x 5 m kivi- ja maaperustuksesta sekä tulisijasta, halkaisija n. 2,5 m ja korkeus n. 1,3 m. Tulisijan päällä kasvaneista puista ja aluskasvillisuudesta johtuen ei saatu tarkemmin selville, onko kyseessä ollut uuni vai kiuas.	P: 7087274 I: 456840 Z: 131

Alakohde 4-1. Tervahaudan halssi kuvattuna pohjoiseen.

Kohde 4. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.

Alakohde 4-2. Rakennuksen tulisija keskellä koivun alla.

Tervahaudan alapuolinen kuopanne ja siitä toiseen vastaavaan johtava "oja".

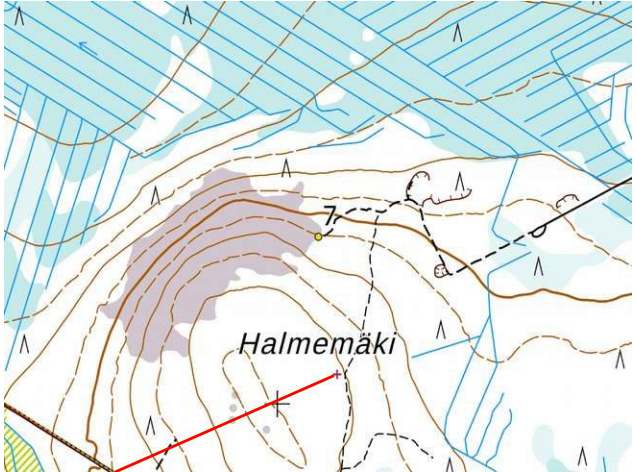

Vaikutusten arviointi:

Ei vaikutusta – lähin suunniteltu kaapelointi kulkisi n. 180 m päässä.

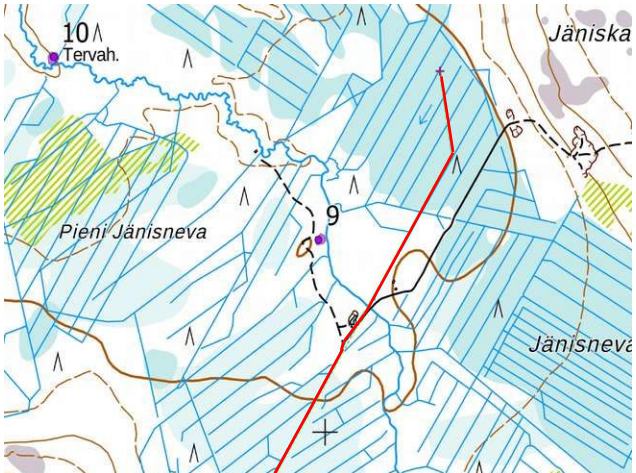

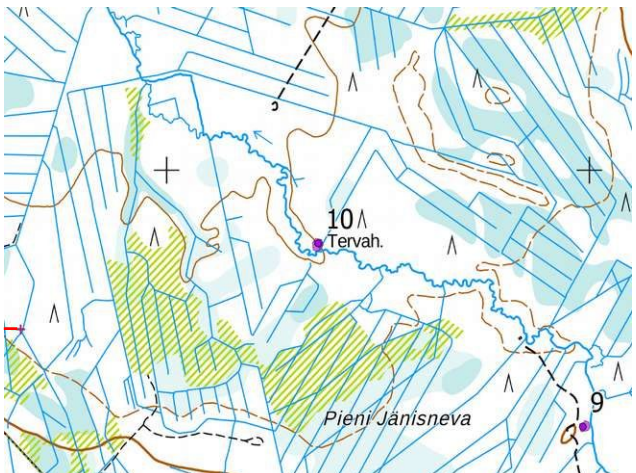

5. Kyyriäisniemi		
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Kuvaus
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Tervahauta sijaitsee Kärsämäennevan itäosia kohti viettävällä koillisrinteellä, n. 300 m Kyyriäisniemestä lounaaseen.
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7089740 I: 453110 Z: 129	Tervahaudan halkaisija on n. 17 m, kuopan halkaisija n. 7 m ja syvyys n. 0,7 m, sortunut halssi koilliseen. Ympäristö kasvaa varttunutta kuusivoittoista metsää.
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla	
Kohde 5. Tervahauta kuvattuna kaakkoon.		Kohde 5. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähin voimalapaikka on n. 160 m päässä.
6. Ahmokangas		
Tyyppi / tyypin tarkenne	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Kuvaus
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Ahmokankaan kaakkoisosassa, avohakkuualueella sijaitsee suurehko tervahauta. Sen läpimitta on n. 22 m, kuopan n. 8 m. Tervahaudan halssi lie suuntautunut pohjoiskoilliseen.
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7087927 I: 453618 Z: 145	Tervahaudan vallit ovat pitkälti säilyttäneet muotonsa ulospäin, lukuun ottamatta vaurioitunutta kohtaa lounaissimmassa osassa sekä halssin ympäristöä koillisessa, mutta sisemmät osat tervahautaa ovat täynnä erikokoisia kuoppia, eikä halssin tarkasta suuntauksesta tai kuopan aiemmasta syvyydestä voi näiden johdosta sanoa mitään. Vahingot eivät liity viimeaikaisiin metsätöihin, vaan ovat vanhempia.
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla	
Kohde 6. Tervahauta kuvattu pohjoiseen		Kohde 6. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähin suunniteltu kaapelointi ja uusi tielinjaus kulkevat n. 130 m päässä.

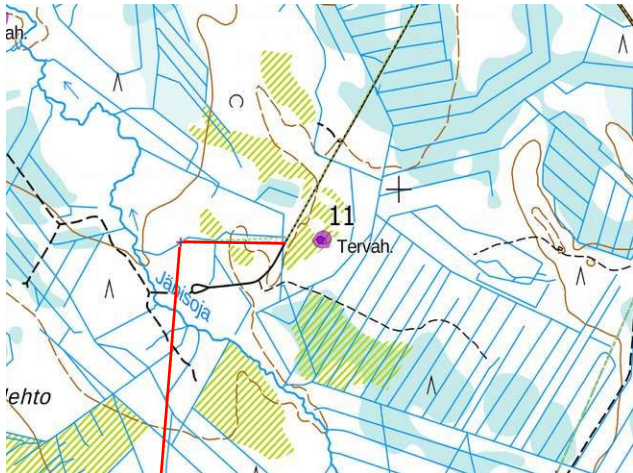

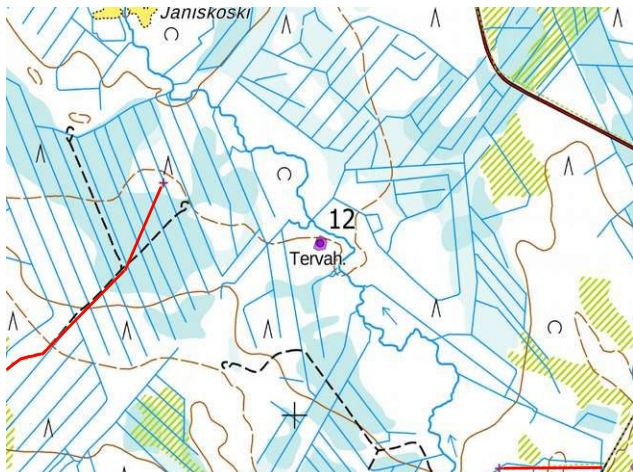
7. Halmemäki [muu kohde]		
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Muu kohde Työ- ja valmistuspaikat / palotornin perustukset	Kuvaus
Ajoitus / ajoitustarkenne	1900-luku	Halmemäen pohjoisrinteellä on palotornin jäännös. Jällejä on betonitasanne, mitat 5 x 5 m, rautakiinnikkeitä, lähellä rakenteen tukipuita, tilitä ja muu romua.
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7086373 I: 453097 Z: 162	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus	
Palotornin perustus pohjoiseen.		Kohde 7. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähin voimalapaikka on n. 300 m päässä.
8. Jäniskangas		
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Muu kohde Asuinpaikat / kämpän paikka	Kuvaus
Ajoitus / ajoitustarkenne	1900-luku	Vuoden 1964 peruskarttaan on Jäniskankaan koillisosaan merkitty kämpä. Paikka sijaitsee nykyisen metsätien ja ajopolun risteyksessä Jäniskankaalla n. 800 m Halmemäen laelta länteen. Rakennuksien jäännöksiä ei ole säilynyt, mutta kämpän paikka erottuu vielä tasattuna maa-alueena. Kämpän paikka ja alue siitä kaakkoon ja lounaaseen on vastikään avohakattu.
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7086125 I: 452084 Z: 154	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus	
Kohde 8. Kämpän paikka kuvattu eteläkaakkoon.		Kohde 8. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 2/2022.
Vaikutusten arviointi:		Voisi olla vaikutusta – lähin suunniteltu sisäinen sähkönsiirto kulkisi vain n. 20 m päästä, vaikkakin olemassa olevaa tielinjausta pitkin. Kohdetta ei kuitenkaan ehdoteta suojeltavaksi.

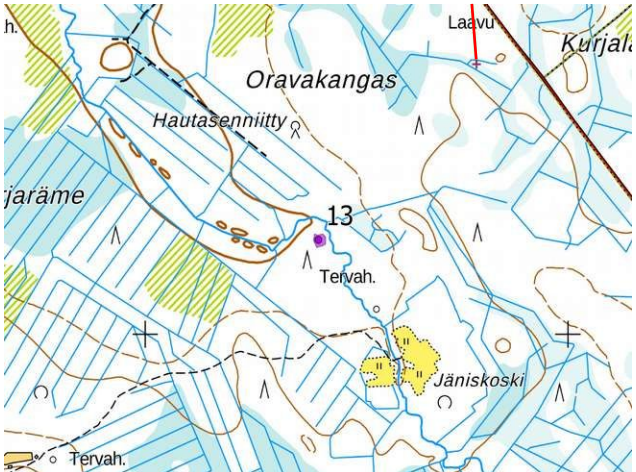
9. Jänisoja 1		
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Kuvaus
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Tervahauta sijaitsee Jänisnevan ja Pienen Jänisnevan välissä, pienen lounais–koillis-suuntaisen harjanteen koillispäädyssä Jänisojan länsirannalla. Sen halkaisija on n. 20 m, kuopan halkaisija n. 10 m ja syvyys n. 1 m, sortunut halssi itäkoilliseen.
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7085429 I: 450984 Z: 139	Harjanteella kasvaa varttunutta mäntymetsää, puronvarressa taas rehevää sekametsää. Harjanteen keskivaiheilla, n. 25 m tervahaudasta lounaaseen, kohdassa jossa ajopolku kulkee harjanteen läpi, on pieni sorakuoppa.
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla	
Kohde 9. Tervahauta kuvattu länteen.		Kohde 9. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähimmät suunnitellut kaapeloinnit ja uudet telinjaukset kulkisivat n. 170 m päässä.
10. Jänisoja 2		
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Kuvaus
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Tervahauta sijaitsee Jänisojan pohjoistörmällä Pienen Jänisnevan pohjoispuolella. Tervahaudan halkaisija on n. 19 m, kuopan halkaisija n. 8 m ja syvyys n. 0,8 m, halssi suuntautuu lounaaseen. Alueella kasvaa varttunutta sekametsää – joen törmällä kuusta ja mäntyä ja aivan rannassa nuorempia lehtipuita.
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7085837 I: 450359 Z: 136	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla	
Kohde 10. Tervahauta kuvattu länteen.		Kohde 10. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähin voimalapaikka on yli 500 m päässä.

11. Jänisoja 3		
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Kuvaus
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Tervahauta sijaitsee n. 300 m koilliseen Jänisojasta, sen kulkiessa Jänislehdon ohitse. Tervahaudan halkaisija on n. 19 m, kuopan halkaisija n. 7 m ja syvyys n. 0,9 m, halssi suuntautuu etelään. Tervahaudan ja siitä n. 60 m päässä luoteessa kulkevan metsätien välissä on useita pieniä sorakuoppia. Ympäristö on hiljattain avohakattua ja kasvaa matalaa taimikkoa, mutta tervahaudan ja sorakuoppien kohdalla kasvaa nuoria lehtipuita sekä joitain varttuneita mäntyjä.
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7086887 I: 449814 Z: 134	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla	
Kohde 11: tervahauta, kuvattuna lännestä.		Kohde 11. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähimmät suunnitellut kaapeloinnit kulkisivat n. 60 m päästä, mutta olemassa olevaa tielinjausta pitkin.

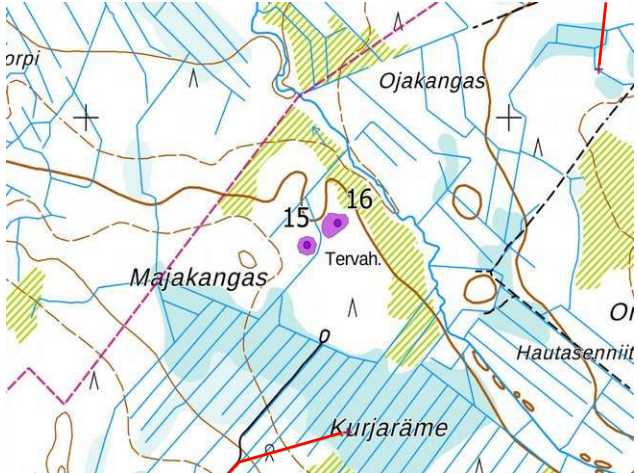
12. Jänisoja 4		
Mj-rekisteritunnus		Kuvaus
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Tervahauta sijaitsee Jänisojan länsirannan lähellä, matalan ja kapean lounais-koillis-suuntaisen harjanteen koillispäädyssä. Sen halkaisija on n. 22 m, kuopan halkaisija n. 7 m ja syvyys n. 0,8 m, halssi suuntautuu pohjoiseen. Tervahauta on hieman vaurioitunut metsätöissä. Tervahaudalta kaakkoon kasvaa nuorehkoa männyn kasvatusmetsää, sen koillispuolella taas on lehtipuuvoittoista rantametsää.
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7087383 I: 449061 Z: 128	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus /Lidar-aineist	
Tervahauta kuvattu pohjoiseen		Kohde 12. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähin voimalapaikka on lähes 400 m päässä.

13. Jänisoja 5		
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Kuvaus
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Tervahauta sijaitsee Jänisojan länsitörmällä Jäniskosken ja Hautasenniityn välissä. Tervahaudan halkaisija on n. 23 m, kuopan halkaisija n. 11 m ja syvyys n. 1 m, halssi suuntautuu koilliseen. Tervahaudan ympäristössä kasvaa vanhaa (paikoin lähes 150-vuotiaasta) metsää, pääalajina kuusi, ja puron rannalla lehtipuita.
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7088210 I: 448410 Z: 122	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla	
		Kohde 13. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähin voimalapaikka on yli 500 m päässä.

14. Ojakangas		
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Kuvaus
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Ojakankaan koillisosassa, Isolle Sikanevalle viettävässä loivassa rintteessä sijaitsee tervahauta. Tervahaudan halkaisija on n. 17 m, kuopan halkaisija n. 7 m ja syvyys n. 0,7 m, halssi suuntautuu koilliseen. Viereinen metsätie leikkaa tervahautaa niin, että vallin lounais- ja eteläosat ovat tuhoutuneet sen rakentamisen alle.
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7089342 I: 448215 Z: 121	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla	
		Kohde 14. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Hankkeella voisi olla vaikutusta – lähimmät suunnitellut kaapeloinnit ja uudet tielinjaukset kulkisivat alle 30 m päästä, joskin tervahautaa leikkaavan tien toiselta puolelta. Kohde on joka tapauksessa otettava huomioon niiden suunnittelussa.

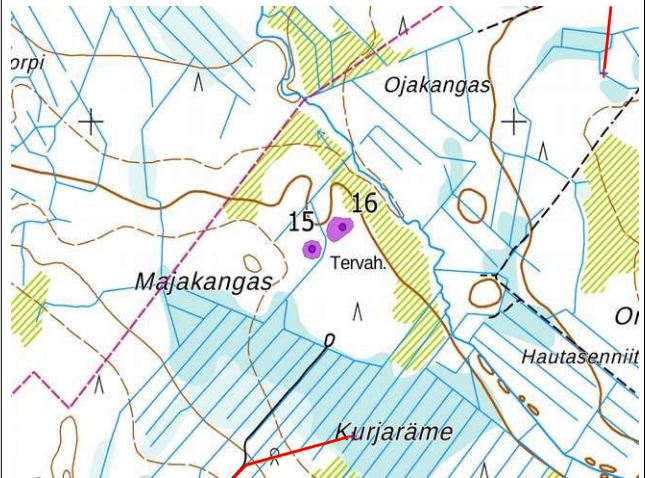

15. Majakangas 1		
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Kuvaus
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Tervahauta sijaitsee Majakankaalla, Kurjarämeen pohjoispuolella. Tervahaudan halkaisija on n. 25 m, kuopan halkaisija n. 12 m ja syvyys n. 1,2 m; halssi suuntautuu pohjoiseen. Harvennettua varttunutta mäntymetsää.
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7088717 I: 447523 Z: 122	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus /Lidar-aineisto	
Kohde 15. Tervahauta kuvattuna itään; vasemmalla halssi.		Kohteet 15 ja 16. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähimmät voimalapaikat ovat n. 400 m päässä.

16. Majakangas 2			
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Muu kulttuuriperintökohde Asuinpaikat / talon jäännös	Kuvaus	
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Majakankaan koillisosassa, n. 40 m kohteesta 15 koilliseen ja Jänisojasta 100 m lounaaseen sijaitsevat n. 0,25 ha alueella vanhan talon jäännökset. Alueelta tavattiin kahden oletettavan asuinrakennuksen jäännökset (rakennuksen pohja s uunin jäännös), molemmat metsätoissa osin vaurioituneita; yhden suuremman oletettavasti ei-asuinrakennuksen kiviperustukset, ja kaksi muuta rakennuksen kiviperustuksen osaa, jotka saattavat kuulua yhteen tai olla kahden eri rakennuksen osia; lisäksi löytyi yksi viljelyröykkiö. Alueella, joka kasvaa harvaa, varttunutta mäntymetsää, oli paljon metsätöiden jälkiä, arviolta 5-10 vuotta sitten tapahtuneen harvennuksen jäljiltä, ja osa rakenteista oli selvästi vaurioitunut tuolloin. Kärsämäen pitäjänkarttaan paikalle on merkitty nimetön talo viljelyksineen.	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7088765 I: 447595 Z: 121		
Paikkatietoselite	GPS-mittaus		
Tunnus	Tyyppi / tarkenne	Kuvaus	Koordinaatit
16-1	uuni, rakennuksen kiviperustuksen jäännös	Rakennuksen pohja, n. 6 m x 6 m, uunin jäännös ja kiviperustukset, molemmat aikuttavat vaurioituneilta	P: 7088765 I: 447595 Z: 122
16-2	uuni, rakennuksen kiviperustuksen jäännös	Rakennuksen pohja, n. 5 m x 5 m, uunin jäännös ja osin vaurioituneet kiviperustukset	P: 7088752 I: 447587 Z: 122
16-3	rakennuksen kiviperustuksen nurkka	Kiviperustuksen nurkka	P: 7088773 I: 447603 Z: 121
16-4	osa rakennuksen kiviperustusta	Osa rakennuksen kiviperustusta, nurkka ?	P: 7088771 I: 447593 Z: 122
16-5	rakennuksen kiviperustuksen jäännös	Rakennuksen kiviperustukset, n. 8 m x 7 m	P: 7088764 I: 447572 Z: 121
16-6	viljelyröykkiö	Kiviröykkiö, n 2,5 m x 1,5 m, korkeus 0,5 m	P: 7088743 I: 447571 Z: 122

Alakohde 16-1. Asuinrakennuksen pohja, vasemmalla keskellä uunin jäännös.

Kohteet 15 ja 16. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 3/2022.

Alakohde 16-2. Asuinrakennuksen pohja, keskellä uunin jäännös.

Kohteen 16 alakohdeet. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 3/2022.

Alakohde 16-5. Rakennuksen kivierustukset kuvattuna itänurkasta länteen.

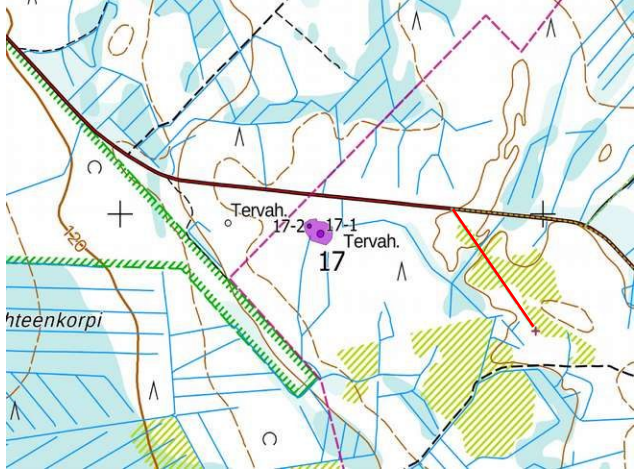

Kohde 16 Kärämäen pitäjänkarttaotteessa.

Vaikutusten arviointi:

Ei vaikutusta – lähin voimalapaikka on lähes 300 m päässä.

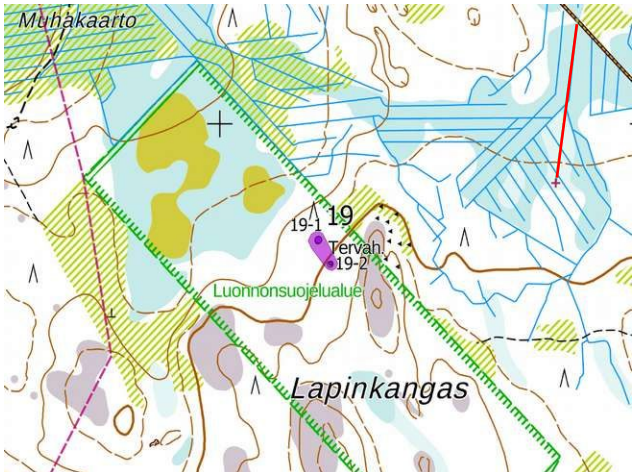

17. Kurjakangas luode			
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta, tervapirtin kiuas	Kuvaus	
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Kurjakankaan luoteispuolisella kangasalueella Lähteenkorvesta itään sijaitsee tervahauta ja siitä n. 20 m länsiluoteeseen tervapirtin kiuas. Ympäristössä vaihtelevan ikäistä mäntyvoittoista sekametsää.	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7087956 I: 446474 Z: 129		
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar- aineiston avulla		
Tunnus	Tyyppi / tarkenne	Kuvaus	Koordinaatit
17-1	tervahauta	Tervahaudan läpimitta on n. 17 m, kuopan n. 6 m, ja halssi suuntautuu lounaaseen. Viitteitä kaksoisvallista.	P: 7087956 I: 446474 Z: 129
17-2	kiuas	Kiviröykkiö, halkaisija n. 2,5 m, korkeus n. 1,3 m, palaneita kiviä	P: 7087973 I: 446447 Z: 129
Alakohde 17-1. Tervahauta kuvattu länteen.		Kohde 17. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.	
Alakohde 17-2. Tervapirtin kiuas, kuvattu lounaaseen.			
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähin suunniteltu uusi tielinjaus ja kaapeli kulkisivat vähintään 300 päässä.	

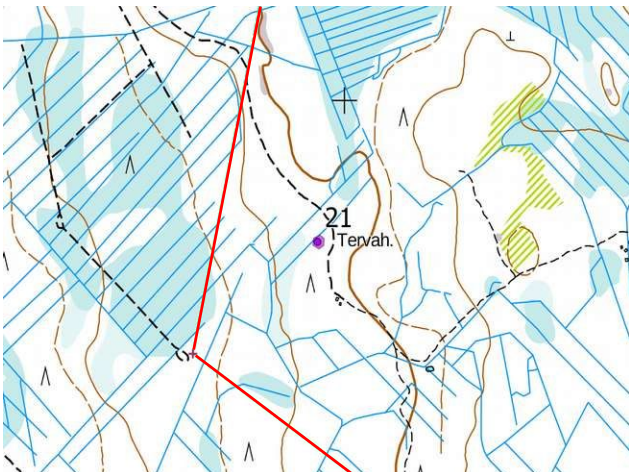
18. Kurjakangas		
Mj-rekisteritunnus	1000037703	Kuvaus
Laji Tyyppi / tyyppin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Kurjakankaan itäpuolella, pienten rämeiden ympäröimällä saarekkeella on tervahauta. Sen läpimitta on n. 25 m, kuopan n. 9 m, ja halssi suuntautuu lounaaseen. Tervahaudan päällä ja kapealla kaistaleella siitä luoteeseen kasvaa osin vanhempia havupuita, muuten alueella kasvaa paljon nuoria lehtipuita.
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7087325 I: 447041 Z: 131	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla	
Kohde 18. Tervahauta kuvattu itään.		Kohde 18. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:	Ei vaikutusta – lähin voimalapaikka on n. 400 m päässä.	

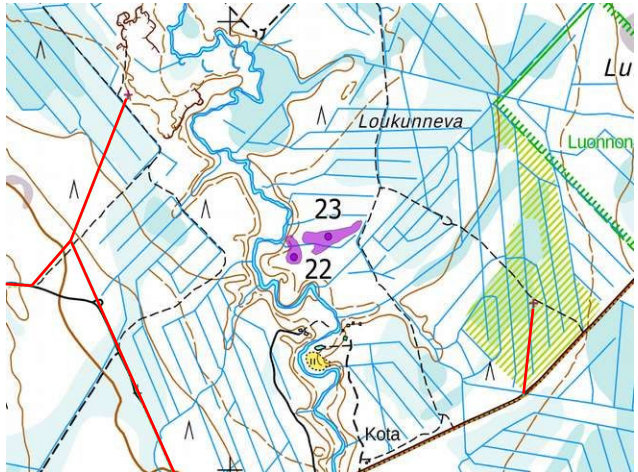
19. Lapinkangas			
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta x 2	Kuvaus	
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Lapinkankaan luoteisrinteessä luonnonsuojelualueella, pohjoisimman kallioalueen länsipuolella sijaitsee kaksi tervahautaa, n. 40 m etäisyydellä toisistaan. Ympäristössä kasvaa hyvin varttunutta mäntymetsää.	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7086741 I: 447233 Z: 139		
Paikkatietoselitte	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla		
Tunnus	Tyyppi / tarkenne	Kuvaus	Koordinaatit
19-1	tervahauta	Tervahaudan läpimitta on n. 18 m, kuopan n. 7 m, ja halssi suuntautuu länteen.	P: 7086741 I: 447233 Z: 139
19-2	tervahauta	Tervahaudan läpimitta on n. 12 m, kuopan n. 4 m, ja halssi suuntautuu länteen.	P: 7086689 I: 447263 Z: 141
Kohde 19-1. Tervahauta loinaaseen.		Kohde 19. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.	
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähin voimalapaikka on yli 550 m päässä.	

20. Lapinkangas etelä		
Mj-rekisteritunnus	1000037703	Kuvaus
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäänös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Tervahauta sijaitsee Lapinkankaan eteläosassa lähellä Ison Lapinnevan kapean eteläosan reunaa. Sen koillispuolitse kulkee ajopolku. Tervahaudan läpimitta on n. 21 m, kuopan n. 8 m, ja halssi suuntautuu lounaaseen. Lähiympäristössä on avohakkualuetta.
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7085623 I: 447068 Z: 128	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tLidar-aineisto	
Kohde 20. Tervahauta lounaaseen		Kohde 20. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähin suunniteltu tielinjaus ja kaapelointi kulkisivat lähes 200 m päässä.

21. Lukkarokangas		
Mj-rekisteritunnus	1000037703	Kuvaus
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäänös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Tervahauta sijaitsee Lukkarokankaan pohjoispuolella, n. 200 m Pienen Lapinnevan lounaisnurkasta etelään. Noin 25 m lännempänä kulkee ajopolku. Tervahaudan läpimitta on n. 19 m, kuopan n. 7 m, ja halssi suuntautuu lounaaseen. Tervahaudan lähiympäristössä kasvaa varttunutta kuusimetsää.
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7084685 I: 447936 Z: 138	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus / Lidar-aineisto	
Kohde 21, tervahaudan kuoppa pohjoiseen.		Kohde 21. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähin suunniteltu tielinjaus ja kaapelointi kulkisivat yli 200 m päässä.

22. Hautajoki 1			
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Asuinpaikat / pirtin pohja, kellari 2	Kuvaus	
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Hautajoen rantatörmän yläpuolisella tasanteella, n. 170-200 m Loukunnavan reunasta lounaaseen, kapean itä-länsi-suuntaisen hiekkaharjanteen länsipäädyn eteläpuolella sijaitsee pirtin pohja. Siitä n. 30 m pohjoiseen, harjanteen etelätörmässä sijaitsee maakellarin jäännös. Tästä n. 10 m luoteeseen, harjanteelta jokeen viettävässä rinteessä on havaittavissa luiskamainen painanne, ehkä jonkinlaisen varastorakenteen tai kellarin jäännös. Pirtti ja maakellari ovat molemmat selvästi yli 100 vuotta vanhoja, sillä Maanmittauslaitoksen vuoden 1953 historiallisessa ilmakuvasta on mahdollista erottaa molemmat, jo selvästi kauan sitten hylättyinä, sillä niistä on jo tuolloin ollut jäljellä vain samat pohjarakenteet kuin nytkin, kaikesta päätellen samalla tavalla sammalen peitossa. Painannerakenne ei erotu kuvasta – se vaikuttaa olevan puiden katveessa, missä tapauksessa se olisi myös vanha.	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7083475 I: 447151 Z: 129		
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla		
Tunnus	Tyyppi / tarkenne	Kuvaus	Koordinaatit
22-1	pirtin pohja	Rakennuksen kivi- ja maaperustus (n. 9 m x 6,5 m), jossa kellarikuoppa (n. 4 m x 3,5 m) sekä uunin pohja (n. 3,5 m x 3 m kivetty korotettu tasanne rakennuksen länsipäädyssä)	P: 7083475 I: 447151 Z: 129
22-2	maakellari	Maakellarin jäännös – harjanteen sienämässä n. 4,5 m x 4,5 m neliönmuotoinen kuoppa, 1,7 m syvä, sisäänkäynti eteläkaakosta	P: 7083508 I: 447153 Z: 129
22-3	kellari?	Suorakaiteenmuotoinen luiskamainen matala painanne joentörmän/harjanteen rinteessä, mitat n. 6 m x 3 m, syvyys n. 30 cm – suunnilleen yhtä syvä koko matkalta, joten pohjan kulma osapuilleen sama kuin rinteessä muutenkin	P: 7083519 I: 447142 Z: 127
Alakohde 22-1. Pirtin pohja kuvattu lounaaseen.		Kohteet 22 ja 23. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.	

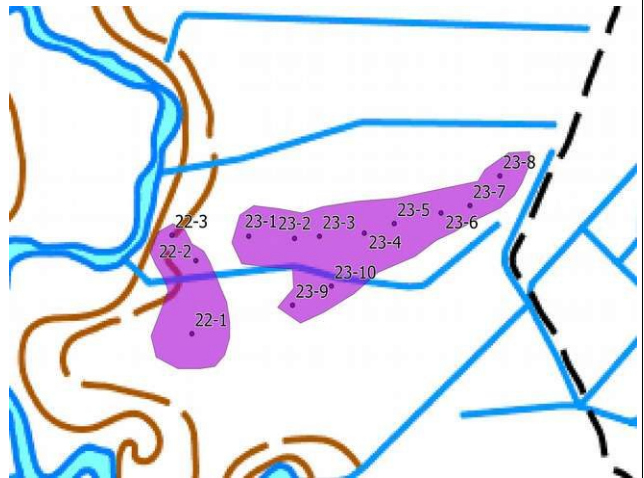

Alakohde 22-2. Maakellari kuvattu etelään.

Alakohde 22-3. Luiskamainen painanne.

Vaikutusten arviointi:

Kohteiden 22 ja 23 alakohdeet. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 3/2022.

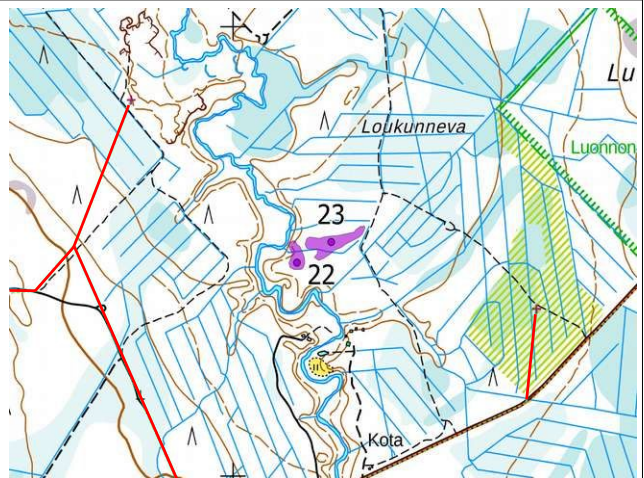
Ei vaikutusta – lähin voimalapaikka on yli 550 m päässä.

23. Hautajoki 2			
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / 10 x hiilimiilu	Kuvaus	
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / 1900-luku	Hautajoen rantatörmän päältä, Loukunnevasta lounaaseen alkaa kapea itä-länsi-suuntainen hiekkaharjanne. Heti harjanteen länsipäädyssä sijaitsevan kohteen 22 (Hautajoki 1) itäpuolella harjanteen päällä sijaitsee tämä kohde, jossa on 8–10 pystymiilua n. 125 m matkalla. 8 selkeää, vahingoittumatonta miilun jäännöstä sijaitsee harjanteen päällä. Kohteen länsiosassa, harjanteen itäpuolella on lisäksi kaksi epämääräisempää alakohdetta, jotka voisivat olla 1 tai 2 tuhoutuneen miilun jäänteet, tai muita hiilenpolttoon liittyviä jäänteitä, kuten metsätöissä tuhoutuneita ja levinneitä hiilikasoja. Selkeät miilut ovat kaikki pyöreitä tasanteita (halkaisija 14–16 m), joita ympäröi n. 40–90 cm korkea valli, ja joiden pohjasta otetuissa kairanäytteissä erottuu useiden kymmenien cm hiilikerros. Maanmittauslaitoksen vuoden 1953 historiallisessa ilmakuvasta erottuvat selvästi kaikki 8 selkeää miilua – kahden epämääräisemmän alakohteen kohdalla, sekä muutamassa muussa paikassa on nähtävissä pienempiä ympyröitä, joista ei saa selvää, ovatko ne mahdollisesti pienempiä miiluja, hiilikasoja, vai jotain muuta. Joka tapauksessa vaikuttaa siltä, että miilujen poltosta ei tuolloin ollut vielä kulunut kovinkaan kauaa. Ehkä todennäköisin mahdollisuus on, että ne ovat peräisin 2. maailmansodan ajalta jolloin niissä olisi valmistettu hiiltä häikäpönttöjä varten.	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7083521 I: 447232 Z: 129		
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla		
Tunnus	Tyyppi / tarkenne	Kuvaus	Koordinaatit
23-1	hiilimiilu	pystymiilu	P: 7083519 I: 447178 Z: 129
23-2	hiilimiilu	pystymiilu	P: 7083518 I: 447200 Z: 130
23-3	hiilimiilu	pystymiilu	P: 7083519 I: 447212 Z: 130
23-4	hiilimiilu	pystymiilu	P: 7083521 I: 447232 Z: 130
23-5	hiilimiilu	pystymiilu	P: 7083524 I: 447247 Z: 130
23-6	hiilimiilu	pystymiilu	P: 7083529 I: 447269 Z: 130
23-7	hiilimiilu	pystymiilu	P: 7083532 I: 447283 Z: 130
23-8	hiilimiilu	pystymiilu	P: 7083545 I: 447297 Z: 130
23-9	hiilimiilu?	Pienempi (n. 8 m) pyöreähkö tasanne, jossa paksu hiilikerros, ei selkeitä valleja. Voi olla esim. metsätöissä tuhoutunut miilu tai hiilikasa.	P: 7083488 I: 447199 Z: 129
23-10	hiilimiilu?	Epämääräinen puoliympyrän muotoinen kumpurakenne (halkaisija n. 6 m), jossa paksu kerros hiiltä. Voi olla esim. metsätöissä tuhoutunut miilu tai hiilikasa.	P: 7083496 I: 447218 Z: 129

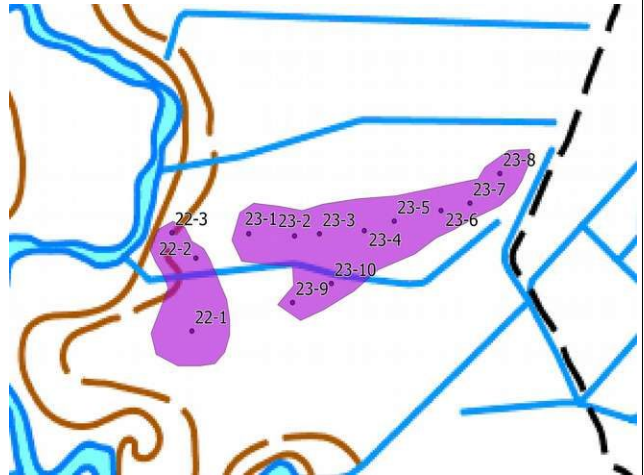
Alakohde 23-4. Pystymiilu kuvattu vallin yli luoteeseen.

Kohteet 22 ja 23. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.

Alakohde 23-8. Pystymiilu kuvattu länteen.

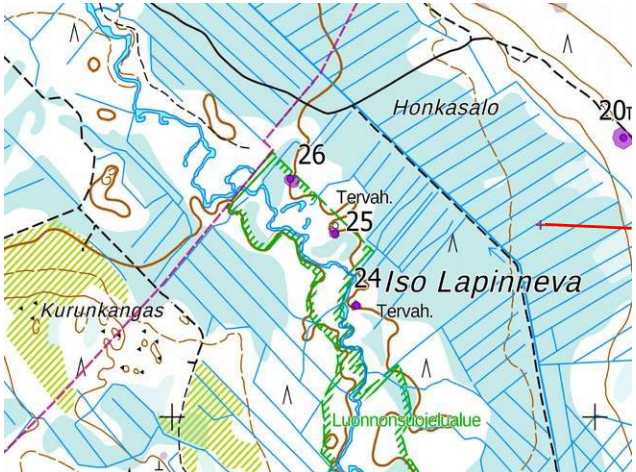

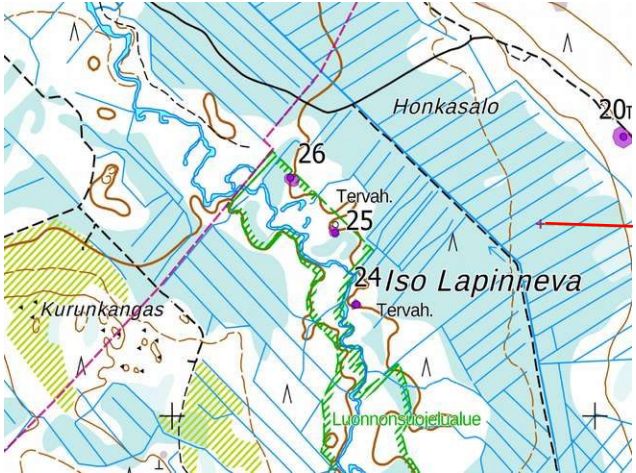
Kohteiden 22 ja 23 alakohdeet. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.

Vaikutusten arviointi:

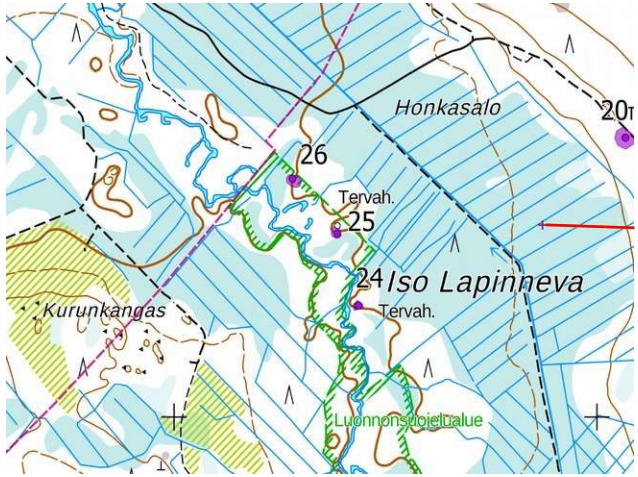
Ei vaikutusta – lähin voimalapaikka on n. 450 m päässä.

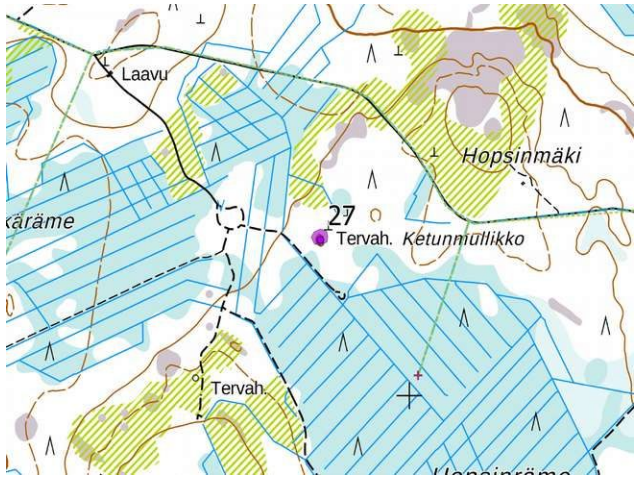

24. Hautajoki 3		
Mj-rekisteritunnus		Kuvaus
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Tervahaudan läpimitta on n. 15 m, kuopan n. 6 m, ja halssi suuntautuu lounaaseen. Puron itätörmän yläpuolella
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7085249 I: 446437 Z: 120	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla	
Kohde 25. tervahauta kuvattu lounaaseen.		Kohteet 24–26. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähin voimalapaikka on lähes 500 m päässä.

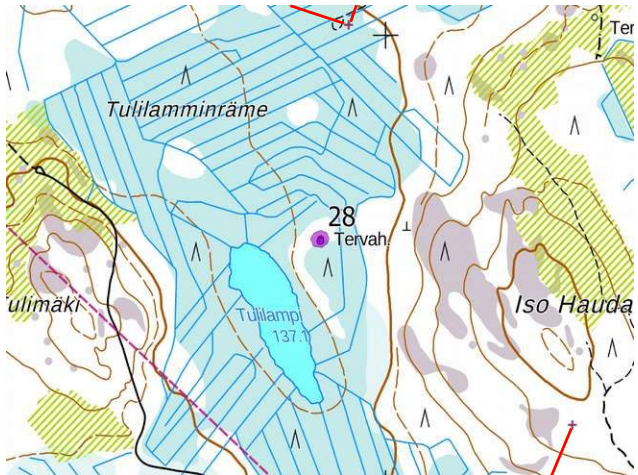
25. Hautajoki 4		
Mj-rekisteritunnus		Kuvaus
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Tervahaudan läpimitta on n. 12 m, kuopan n. 6 m, ja halssi suuntautuu etelään.
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7085409 I: 446386 Z: 120	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla	
Kohde 25. Tervahauta, vasemmalla kuoppa, oikealla keskellä halssi, etualalla ja takana valla.		Kohteet 24–26. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähin voimalapaikka on lähes 500 m päässä.

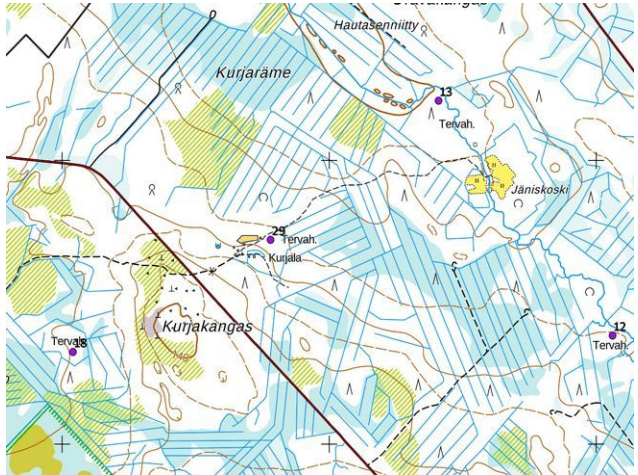

26. Hautajoki 5		
Mj-rekisteritunnus		Kuvaus
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäänös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Tervahaudan läpimitta on n. 19 m, kuopan n. 9 m, ja halssi suuntautuu länteen.
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7085532 I: 446280 Z: 120	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla	
Kohde 26. Tervahauta, keskellä kuoppa, josta takaoikealle kulkee halssi.		Kohteet 24–26. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähin voimalapaikka on n. 600 m päässä.

27. Ketunmullikko		
Mj-rekisteritunnus		Kuvaus
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäänös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Tervahaudan läpimitta on n. 15 m, kuopan n. 6 m, ja halssi suuntautuu länsilounaaseen. Mahdollisesti lievästi vaurioitunut metsätöissä tms.
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7083348 I: 445789 Z: 148	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla	
Kohde 27. Tervahauta kuvattu lounaaseen.		Kohde 27. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – lähin voimalapaikka on lähes 400 m päässä.

28. Tulilampi		
Mj-rekisteritunnus	1000037703	Kuvaus
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäänös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Tervahaudan läpimitta on n. 17 m, kuopan n. 6 m, ja halssi suuntautuu kaakkoon.
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7082542 I: 444846 Z: 140	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla	
Kohde 29. Tervahauta kuvattu etelään	Kohde 28. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 3/2022.	
Vaikutusten arviointi:	Ei vaikutusta – lähin voimalapaikka on lähes 500 m päässä.	

29. Kurjakangas 2		
Mj-rekisteritunnus		Kuvaus
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	V Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Tervahaudan läpimitta on n. 15 m, kuopan n.6 m, ja halssi suuntautuu koilliseen. Ympäristö on vaihtelevan ikäisten puuryhmien täplittämää niittyä. Noin 50 m länteen on pihapiiri rakennuksineen.
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7087720 I: 447780 Z: 129	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla	
Kohde 29. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.		
Vaikutusten arviointi:	Ei vaikutusta, lähin voimalapaikka on lähes 600 m päässä.	

30. Susikangas pohjoinen [kohde 9 Pyhäjärven Uposen tuulivoimapaiston arkeologinen inventointi 2022]		
Laji Tyyppi / tyypin tarkenne	Kiinteä muinaisjäännös Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Kuvaus
Ajoitus / ajoitustarkenne	Historiallinen / uusi aika	Tervahaudan läpimitta valleineen on n. 16 m, ja kuopan n. 7 m; sen halssi suuntautuu itään.
Koordinaatit ETRS-TM35FIN / Z: mpy	P: 7078852 I: 447786 Z: 155	
Paikkatietoselite	GPS-mittaus, tarkennettu Lidar-aineiston avulla	
Kohde 30 tervahauta kuvattu itään.	Kohde 30. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2022.	
Vaikutusten arviointi:		Ei vaikutusta – läntisin ulkoisen sähkönsiirron linjavaihtoehto kulkisi n. 100 m kohteesta länteen.

8. Aineistoluettelo

Digitaalinen aineisto:

F7:2/1-12 Kärämäki; Med flera Karta över en del hemmans åker och äng (1835-1837)

Arkistolaitoksen digitaaliarkisto, Haapajärven ja Pyhäjärven pitäjänkartat,
<http://digi.narc.fi/digi/dosearch.ka?new=1&haku=Haapavesi>

Geologian tutkimuskeskus, <http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Vanha kartta, <https://expo.oscapps.jyu.fi/s/vanhakartta/page/etusivu>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu, <https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

Maanmittauslaitos, <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Museovirasto: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, muinaisjäännösrekisteri ja kulttuuriympäristön tutkimusraportit arkeologia, Haapajärvi, Pyhäjärvi:
https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_default.aspx

Kirjallisuus:

Matinolli Eero, Huikari Olavi ja Huurre Matti, Suur-Pyhäjoen historia. 1969.

Suur-Pyhäjoen historia. Vanhimmista ajoista 1860-luvulle. 1968.

Asta Kemi, Kärämäki kylä keskellä Suomea 2004

Julkaisematon aineisto:

Schulz Hans-Peter, Rannansiirtymistaulukko.